

ABONAMENTUL.

Pentru monarhie:

Pe an 18 cor. $\frac{1}{2}$ an
9 cor. $\frac{1}{4}$ 4-50 fil.

Pentru străinătate:

Pe un an 24 coroane
 $\frac{1}{2}$ an 12 cor. $\frac{1}{4}$ an
6 coroane.

Unirea

INSERTIUNI.

Un șir garmond:
odată 14 fil., a doua
oară 12 fil., a treia
oară 10 fil.Tot ce privește fraja
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirea”
în Blaj.

Foaie bisericească-politică. — Apare: Marța, Joia și Sâmbăta.

„Intru mulți ani Stăpâne!”

Sosit-a timpul reculegerii noastre sufletești, și prin aceasta și întărirea noastră. — Și eu scriu impresiunile unei întăriri și regenerări mari începută în întreaga noastră ființă, în întreg organismul nostru.

Conciliu prov. I. tit. VII. c. II. conține acea dispozițiune salutară și necesară pentru preoți și prin ei pentru toți credincioșii — „de a propăși în moralitate și purtare exemplară”. — Iar constituțiunea a IV. p. 5. a sinodului diecezan din Gherla din 1882 a impus ca *obligatoare* pentru fiecare preot ținerea și participarea la exercițiile spirituale.

Pot zice cumcă pentru noi „gherlenii” aceste dispoziții salutare era literă moartă; nouă ne-a lipsit *steaua* conducătoare, și așa în noi totul era amortit. *Cercetătune-a de sus pe noi Mântuitorul, darul și adevărul* și ceice ședeau întru întunec și în umbră, am aflat: *adevărul*.

Altă viață, altă epocă să începe pentru noi: epoca de deșteptare spre lucrări mari; epoca de regenerare și restaurare în spiritul Domnului Hristos. „*Certându-ne ne-a certat Domnul, iară morții nu ne-a dat*”, și prevăd în toate a noastră înălțime și înaintare. Huliți și defăimați eram și noi și ale noastre toate, dar din fii huliți, azi cu toată încrederea putem zice: dacă în trecut nu am însămnat ceva, vom însămna mult în viitor.

Plângem și ne tânguim, ca pe ruinele unui pierdut Ierusalim, și ne întrebăm îngrijorați: că cine va fi păstorul nostru; și azi — bucuria noastră, nime nu o poate lua dela noi. Și chiar de era lăsat nouă să alegem, nu puteam așa nimerit a-l alege pe păstorul, decât cum Dumnezeu în sfaturile nepătrunsă s'a îndurat de le-a îndreptat toate spre

binele nostru. Necuprinsă sunt dispozițiunile tale prevedință!

De două principii este condus iubitul nostru arhiereu, cari sunt începutul și continuitatea spre scopul a tot binele, și numai: *ora et labora!* Împlinirea celorce sunt pentru Dumnezeu și mântuirea sufletelor noastre și pentru împăcarea și restaurarea noastră a tuturor prin lumina sfintei noastre legi.

Înaltul nostru arhiereu, cu o pătrundere de adânc cunoscător și cu dorul de vindecător a lipselor noastre, a dispus ca să devenim toți smochini roditori, și spre acest scop a trimis lucrători ca să sape la rădăcina inimilor noastre întelnite, ca așa pe noi întâi să ne regenereze, pentru că nouă ni-s'a zis: „voi sunteți sarea pământului, voi sunteți lumina lumii” și bine este așa, deoarece sarea să strică și lumina să întunece sub acoperișul diverselor valuri și nepăsări. Dragostea de frați și fii, dragostea de datorință, era o teorie sunătoare pe buze, fără a fi pusă în aplicare.

Și când un comandant vrea să câștige o luptă, are lipsă de ași înflăcări în credință și alipire pe ostașii săi. Acest lucru și aceasta tactică bine aleasă, o vedem deja pusă în praxă prin dispozițiunea prudentă a arhiereului nostru.

Prin ordinațiunea circulară de sub nr. 6776 a. c. și cu provocare la dispozițiunile conciliului prov. I. și a sinodului diecezan din 1882 — ceeace până acum era numai literă moartă, s'a pus în lucrare: Impunându-se ținerea exercițiilor spirituale pe bază de statut aprobat și cu un program bine determinat. Preoțimea din tractul vicarial al Rodnei a fost cea dintâi distinsă de a beneficia de această salutară dispozițiune, — cu executarea căreia a fost încredințat, pentru întreaga dieceză, ca prezident a reuniunii exercițiilor spirituale, persoana cea mai bine meritată, care este tot

suflet, și tot dragoste cătră mărirea lui Dumnezeu întru a mântui sufletele zdrobite, preot cu rost de aur: Rever. Domn *Dr. O. Domide*. Acest bărbat al bisericii să pare neobosit, și când cugeți, că ar fi mai ostenit, cu nouă putere spre lucrul Domnului te răpește și te ține legat prin cuvântul său și prin îndemnul cătră Dumnezeu și mântuirea sufletelor.

Când am primit la mână dispozițiunea arhierească și ordinul de a participa la s. exerciții — trebuie să mărturisesc, că mi-se părea lucru straniu, și mă întrebam: ce va mai fi și din acestea. Azi însă, sincer mărturisesc, și cu mine toți participanții, că neam întors mai tari, mai înarmați la turmele noastre, cu o voie și curaj nou de a face și mai mult decât am făcut până acum.

Zilele de 1 și 2 Octomvrie petrecute în examinarea noastră sufletească, în coregerea noastră proprie și în statorirea unui program de lucrare și mai energic — sunt zilele despre cari pot zice: c'am spălat trecutul și am asigurat viitorul; acestea două zile sunt celea mai fericitoare din toată viața noastră, zile de adevărată dobândă.

Altcum era sufletul nostru înainte și altul este astăzi.

Ca încoronare a sfintelor exerciții și ca momente istorice pentru ținutul Năsăudului vor rămânea scrise cu litere de aur zilele de 3 și 4 Oct. în cari iubitul și neobositul nostru arhiereu: Dr. V. Hossu a petrecut în Năsăud în mijlocul nostru a tuturor, unde descendenții bravilor grănițeri și și alții din toate părțile s'au adunat să-l vadă. audă, și să-l salute cu omagiul și dragostea cu care acest ținut s'a arătat totdeauna cătră mai marii săi. Bravii conducători ai Năsăudului: cler și mireni, inteligență și popor — și mulți alții fără deosebire de naționalitate și confesiune — pregătira toate ca într'un Ieru.

salim nou, așternând ramuri de verdeață și dragostea de inimi pentru a întimpina cu toată demnitatea posibilă pe cel ce vine întru numele Domnului.

Ziua de 4 Oct. ca ziua onomastică a Măestății Sale patronul gimnaziului din Năsăud, va rămânea neștearsă întru memoria miilor de oameni.

Toți și toate au rămas încântați de aceasta înaltă vizită și atențiune părintască, de aceasta sărbătoare, a cărei centru de iubire au fost și va rămânea pururea popularul și iubitul nostru arhireu, căruia cu sinceritate și iubire îi vorbește fiecare cuvintele alese de pe poarta triumfală, de lângă aripa vulturului ce se pare că în sbor se înalță cu ramul verde de stejar strigând și el: *Intru mulți ani Stăpâne!*

P. Grapini.

Războiul din Balcani. Năzuința Puterilor mari de a să evita varsarea de sânge până acum nu numai n'a dat nici un rezultat, fără a contribui cu atât mai mult la înrăutățirea situațiunii.

Luptele mărunte dela granițele imperiului turcesc au precipitat în mod neașteptat dezvoltarea evenimentelor, și Mariile Puteri europene prin diplomații lor văzând nesuccesul silințelor de pace, încep a să încăiera ele între ele și să pregătesc de războiu.

Dintre toate Puterile, mai violentă se arată Rusia așa, că toate ziarele panslave în timpul din urmă au început o campanie războinică în contra politicii ministrului de externe austro-ungar Berchtold.

Ocupându-se de discursul contelui Berchtold în care se zicea, că Austria deoparte exercită un fel de patronaj asupra albanezilor creștini din Turcia, întru cât apără interesele lor, iar de altă parte îi provoacă să se răscoală în contra Turciei, presa rusească în frunte cu marele ziar „Nowoje Vremja” numește aceasta: politică de duplicitate. În momentul de față — spune articolul — Rusia nu este pregătită de războiu, va lua însă toate măsurile în cel mai scurt timp, ca să poată ținea piept cu un dușman care îi amenință interesele.

Acest ton vehement a fost resimțit și a avut efect căci știrile mai nouă spun, că Austro-Ungaria e decisă să ocupe Sandjagul Novibazar și nu va face nici o declarație relativ la păstrarea neutralității și nu va mai tracta cu Rusia asupra crizei din Balcani, voind așa păstra libertatea de acțiune.

În astfel de împrejurări în Turcia, care aștepta intervenția diplomației europene pentru pace și era pentru introducerea reformelor în vilaetele din Turcia europeană, s'a format un curent puternic contra guvernului. Sub presiunea acestui curent, care să manifestă în întreaga opinie publică turcă, guvernul nu mai voiește să primiască nici o intervențiune din partea marilor Puteri și nici nu-și va îndeplini promisiunea făcută în privința reformelor macedonene.

Drept urmare a acestei atitudini, Sultantul a publicat iradea prin care dispune mobilizarea flotei.

Mobilizarea armatei asemenea să face în ordine și cu mare iutală și afară de trupele regulate s'au mai înscris la ministrul de războiu 3000 voluntari.

Atitudinea provocatoare a Turciei față de statele balcanice s'a adevărit prin trecerea trupelor turcești pe teritoriul Sârbiei. Atacul trupelor turcești s'a făcut la Ristovatz, care pe lângă neînșămnațe pierderi de ambele părți, s'a sfârșit cu retragerea turcilor încă în aceeași zi pe teritoriul turcesc, unde stau pregătiți pentru un nou atac. Prin urmare nu este „schis”, că aceste mici încăierări se fie preluđuul unui eventual războiu european.

Congresul euharistic din Viena.

— Dela trimisul nostru. —

IV.

Ultima ședință solemnă.

Sâmbătă, la amiază, congresul ține ședința de încheiere. Participă, fără nici o exagerare, la 30,000 de inși. Mulțimea, din diferiții sectori, ai sălii vaste părea un roi imens de albine, grămădite una peste alta. Veniseră oamenii să asculte cu regret în suflăt, vorbele de adio ale oratorilor, în deosebi a delegatului papal Van Rossum. A fost ședința cea mai impresionantă!

Președintele, la ora fixă, dă cuvânt apostolului presei, pâr. Victor Kolb S. I. Cuvântarea acestuia e clasică în felul său:

„Palatul colosal, care ne adăpostește, cupola uriașă, care se boltește deasupra capetelor noastre, s'au zidit înainte cu 40 de ani, nu pentru un singur oraș, nu pentru o singură împărăție, ci pentru lumea întreagă.*) Dar nici când n'a corespuns acest edificiu colosal menirii sale nobile mai bine, decât chiar în zilele congresului mondial euharistic.

Înainte cu 40 ani adunat-au în aceste vaste încăperi, operele de meșteșug și artă cele mai vestite, cari au putut fi produse cândva de spiritul, puterea și diligența omenescă. Dar în aceste zile, a stat înaintea ochilor noștri opera de artă cea mai desăvârșită, pe care a produs-o iubirea vecinică, înțelepciunea vecinică și atotputința; opera de artă cea mai înaltă dintre toate operele lui Dumnezeu, *Preasfântul Sacrament*.

Înainte cu 40 ani, izbucnea năvalnic spre ceriu, spre admirația lumii întregi, — din mijlocul acestui loc, — o puternică

*) Înțelege expoziția mondială din Viena din anii 70.

FOIȚA.

Păcatele noastre.

— Povestire originală a „Unirii”. —

de Ioan Agârbicean.

(Continuare și fine).

(10)

5. Vorbește totdeauna în batjocură de nația alcătuitoare de stat, cu vorbe triviale, cari nu se cuvin în gură de popă.

Acestea deocamdată pentru ca să cunoașteți pe popa din Gureni.

Scriitorul Pârveu, pe care și-l vrea de genere, abia e de câteva luni la noi, și tot satul l-a pus în fierbere; a înființat cor și cântece agitatorice la toate ocaziunile, și demonstrează astfel împotriva națiunii. Mi-a declarat chiar mie, mi-a zis: „Să știu, că de o sută de ori voiu fi dat afară din slujbă, n'am să votez în toată viața cu tiranii poporului meu. Prezenți au fost doi jurați comunali.

„Acesta e numai pui de șerpe, Măria Ta, dar va crește mare și tot mai veninos”.

„Va rog să nu-mi mai spuneți osânda: o cunosc destul de bine. Sunt un biet ticălos, că am trăit atâta vreme în cuiharul acesta și în loc să vă arăt vespui, m'am încălzit și eu în el”.

Scrisoarea aceasta conținea numai un simbur de adevăr. Preotul nu făcu altceva decât își împlini totdeauna datoria. Dar roșcatului îi păsa foarte puțin de-s adevărate ori nu acuzele. Lui nici prin minte nu-i trecu să-l pună în candidație pe Petru Pârveu. Jidan, sas, slovac, orice, dar român nu, acesta era de mult principiul său. Dar se bucura din tot sufletul lui setos de răzbunare pentru aceea scrisoare, pentru că putea să se răzbune cu ea asupra popii Vasile, denunțându-l și la forurile bisericesti și la ministru.

Popa se trezi deci la două săptămâni după ședința aceea, tras în cercetare disciplinară din partea forurilor bisericesti, iar din partea statului fu dus înaintea tribunalului.

Toată liniștea și toată bucuria pieri din casa părintelui. Pe un ger cumplit trebuia să bată drumurile, să-și ia apărători, ca să se prezinte la judecăți, să cheltuiască timp și bani.

Procesele împotriva lui abia se urziseră, abia se ascultară martorii, și roșcatul fixase ziua de alegere pe douăzeci Faur.

Iarna aceea stăpâni un ger nemai pomenit până la sfârșitul lui Martie. Zăpada de cum căzuse în Noemvrie, nu se mai ridică, ci se îngroșe mereu. Popa Vasile începă să numai aibă odihnă nopțile. Nutrețul pentru vite se isprăvia, procesele lui se încurcau tot mai al dracului. Era ceva

adevărat în pâră, că făcuse politică în biserică. Pentru asta se putea aștepta la închișoare. Apoi prietini prin cari voia să-l înduplece pe „roșcatul” să-l pună în candidație pe Pârveu, îi trimiteau vești tot mai slabe. Erau unguri, oameni de omenie, prietini aceștia, și părintele se adresa lor, știind, că el nu se va putea apropia de prim-pretorul. Dar nici aceia nu fură mai norocoși.

— De popa ăla nu vreau s'aud! M-ați înțeles? Ar fi o tradare de patrie din partea mea, dacă i-aș face un serviciu! Acesta fu tot rezultatul întrevierii lor.

Și ziua de alegere se tot apropia.

Furtuni mari, griji adânci treceau prin sufletul părintelui Vasile. Tot visul lui și-l vedea prăpădit, tot ce clădise în viitor, ruinat!

Pentru ce-l urește și pizmăiește așa de mult notaru?

Nu putea să înțeleagă nici acum. Dar simția, că și el îl dujmanește de moarte pe Marin.

Veștile rele se lătiră și prin satul, care fuse atâta vreme liniștit. Se mirau sătenii și se tulburau, ca și când ar fi să facă un drum și n'ar cunoaște calea.

Auzi și avocatul Milea și alții din oraș, și ziceau.

— Ar fi fost mirare s'o ducă în bună înțelegere până în sfârșit.

Numai Petru Pârveu și Victoria nu

vână de apă respirată în o cunună de raze luminoase, cum e și azi în piața Schwarzenberg. Astăzi am contemplat în schimb un val puternic de sânge, roșu ca purpura, care zbugnește din pieptul Celui răstignit și curge fără încetare în S. Sacrament în scurgerea nesfârșită a veacurilor.

Cu puțin înainte erau expuse jur împrejur în această sală, trofeele timpului modern, aeroplanelle, aparatele de zburat, cari au menirea să înalță omul muritor și să-l ridice din pulbere până sus în norii cerului. Noi însă am văzut Sacramentul minunat, care-l înalță pe om în camerele cerești și-l va purta cândva tot el după ce s-a împlinit cursul, preste stelele cerului. „Cel ce mănâcă trupul meu și bea sângele meu, acela rămâne întru mine și eu întru el și eu îl voi lăsa pe el în ziua cea de apoi“.

Dar pentruca tot ce a fost mare și glorios în zilele acestea și am admirat cu toții, să nu se risipească înzădar, singuraticele secții au scos din consfăturile lor concluzii practice, pe cari le-au și prezentat în chip de rezoluțiuni. Nu putem ceti în fața adunării toate proiectele de rezoluțiune. Vom ceti deci singur numai primul:

„Congresul al 23-lea euharistic, prezintă lui Piu X. Pontifului glorios, mulțumirile sale cele mai adânci și mai respectuoase pentru decretul privitoare la s. împărtașanie. Vede în acele un leac minunat contra rănilor timpului nostru, un scut puternic pentru păstrarea nevinovăției copiilor și un ajutoriu din cale afară însemnat pentru păstrarea vieții darului celor adulți. Congresul euharistic roagă toți factorii competenți să conlucre cu toată energia și simțința pentru ducerea la îndeplinire a acestor hotărâri“.

Vorbirea elocventă termină cu provocarea ascultătorilor să supoarte cu răbdare

caprițiile timpului nefavorabil. N'au venit să-și petreacă, nici să se desfăteze, n'au venit să facă sport, ci să se jertfească, din dragoste sinceră față de Isus, a cărui viață întreagă a fost jertfă curată pentru noi toți.

Nu mai puțin frumoasă este vorbirea festivă a contelui ungar Bela Somsics, membru în casa magnaților, mirean, care ia cuvântul numai decât după par. Kolb.

Știm foarte bine, ca și apostolii, cărora Mântuitorul le-a încredințat biserica ca o moștenire scumpă, că ea *instituție dumnezească* fiind, trebuie să rămână până la sfârșitul veacurilor, și astfel strigăm unanim: *Doamne credem!* Biserica de-i întemeiată înainte cu 1900 ani, rămâne sub ocrotirea S. Sânt. neschimbată în învățături, în principii și izvoarele darurilor, luptând în aceeș vreme cu înverșunare contra tuturor inovațiilor periculoase. Dar dacă e neschimbat fondul, substanța sau firea bisericii că atare, nu e mai puțin adevărat, că haina, înfățișarea ei externă poate varia, că activitatea febrilă, ce-o desfășură în sânul societății, zelul său neobosit, dă uneori de pedici aproape invincibile și e supus la o anumită înălțare și scădere, la un fel de flux și reflux, cum se poate foarte ușor constata din istoria creștinismului. Și oare în astfel de timpuri vitrege, prin ce mijloace s'a refăcut biserica anii tineretii, ca și un vultur mareț? Prin S. Euharistie. Să ne înfățișăm numai trei epoce din trecutul bisericii: epoca persecuțiilor mari, epoca conciliului Tridentin și epoca zilelor noastre.

Biserica, la începutul intrării sale smerite în lume, trebuia înecată în sângele, ce curgea ruri, a puținilor săi credincioși. Un Nero se năpustește cu furie asupra principilor apostolilor Petru și Pavel. Cei mai nobili romani cad jertfă odiului fanatic alui

Domitian. Persecuțiilor lui Trajan, proscripțiilor lui Marcu Aureliu și Deciu, și luptei decisive pe viață și pe moarte între păgânism și creștinism sub Dioclețian. Le pune capăt, numai la an. 313, edictul dela Milan, a cărui jubileu îl serbăm în anul acesta. Cine a ajutat creștinilor acestora să reziste eroic atâtor cruzimi? Tezaurul minunat, în posesiunea căruia se aflau și care li-se dădea zilnic spre întărire, mâncarea cerească, *Euharistia*. Ce greu e să hotărâști și numai pe un singur sclav al patimilor să rupă definitiv cu păcatul! Roma era o adevărată Sodomă și totuși din această Sodomă se iviră mii și mii de martiri. Ce a susținut pe cei de abia eșiți din sânul păgânismului? Cuvântul pe care l'au adus apostolii din Ierusalim, mâncarea cerească din care puteau și trebuiau să se împărtașească cu toți, *jertfa euharistică*.

Triumfă așadară *creștinismul* asupra păgânismului imoral, asupra iudaismului încăpăținat, și între împrejurări aproape identice, asupra viforului stărnit de migrațiunea popoarelor, — dovedindu-se cu Dumnezeuul său din chivot, de adevărata bază a culturii, a civilizației, a *moralității genuine*.

Veniră apoi epoce de înflorire, trecură epoce de decadentă, și spiritul frivol și profan și pofta de plăceri rupseră din nou haina necusută a Mântuitorului. Atunci se ivi deci necesitatea imperioasă să se reformeze creștinătatea catolică iarăși în *Domnul*. Biserica luă afacerea aceasta serioasă în mâinile sale energice și conchiemă în orașul diu sudu Tirolului, Triest, o adunare strălucită bisericască, conciliul ecumenic, în veci memorabil din Triest. Părinții sfatului acestuia bisericesc erau deplin convinși, că toate eforturile pentru întărirea credinței și reformarea morăvurilor sunt zădarnice, dacă nu va zidi Domnul cetatea, dacă Dumnezeu

voiră să știe de nimic. În mijlocul năcașurilor de tot felul, părintele fu silit să-i logodiască.

Trei zile mai erau până la alegere, când popa Vasile se sculă c'o față schimbată, mai aspră și întunecată ca ori când. Nu dormise noaptea întreagă, un gând îl frământă necurmat, până ce dimineața să hotărise.

El luă pe preuteasa de-o parte și-i zise:

— Am să fac o fustă la care nu m'as gândit niciodată.

Preuteasa îl privi încrămențată.

— Nu te teme. N'am să omor pe nime. O să-l cumpăr pe „roșcatul“.

— Să-l cumperi? întrebă femeea nepricepând nimic.

— Da, o să-l fac să-l candideze pe Părvu. De alegere sunt sigur.

— Și cum vei face?

— O să vezi!

În ziua aceea popa Vasile cutriera satul. Se întoarse obosit acasă, dar nevastă-i nu-i mai spuse nimic. În ziua următoare cu neaptea în cap începuse să intre săniile la popa în curte.

— Ați venit?

— Venit!

— Încăreți repede, Sunt zece stânjini. Vin săniile destule?

— Vin.

— Așa dar repede.

Când se făcu ziua, bine cei zece stânjini de lemne erau duși din curtea popii. Mai rămaseră cinci! „Vor fi destui până la primăvară“, zise părintele apoi intră în casă.

„Face frumoși bani pe ele, părintele, în gerul ăsta“ ziceau oamenii, cari vedeau trecând lungul șir de sănii.

Pe la zece sluga tătăma cailă la sanie și porni și părintele la oraș.

În iarna aceea erau mai scumpe lemnele ca banii. Mai ales în oraș era o criză nemai pomenită a combustibilului. Se ofereau prețuri enorme pe-un car de lemne, și nu se căpătau decât foarte puține.

După ce-și lăsă sania la o criștă părintele Vasile o luă spre locuința roșcatului. Se descărcan saniiile din urmă când ajunseser el. Roșcatul din corider privia foarte bine dispus grămada de lemne. Popa Vasile rămase puțin înăuntru. Când ieși, roșcatul îi strânse pentru cea din urmă oară mâna, și-i zise:

— Ai cuvântul meu că-l candidez pe Părvu în locul întâi!

Uf! cum se simția de liber părintele când se văzu în birt, cu vinul încălzit înainte!

— Susta din vin, și din când în când zicea:

— Ce ț-e lighioana! Ce ț-e lighioana! Îl înțelegea pe roșcatul.

Tot îi fuseră de ceva ajutor prietini.

Unul din ei îi dase ideea aceasta; cunoștea pe semne slăbiciunile „Măriei sale“.

— O, să-l fi luat dracul! O, să-l fi luat dracul, zicea mereu. Înțelegea pe roșcatul, sau pe amândoi?

În dimineața zilei următoare notarul Marin sări ca o furie în sanie și mână ată la pretură. Cineva dela oraș îl înștiințase despre candidatura lui Părvu.

Prim-pretorul însă nici nu voi să-l iea în seamă; nu-l pofti pe scaun, nu asculta ce-i spunea.

Bătrânul înrăutățit acum, urât și alab, începu să asude. Se ștergea cu batista.

— Dar care e prețul necandidării lui Marin? întrebă el infuriat în celea din urmă.

— Dumneata, Marine, ești rău crescut. Ia seama cum vorbești, zise prim-pretorul. Se opri din scris și adause repede privind la bătrân. Un singur pret: penzionarea dumnitale.

— Penzionarea mea?

— Da. Să iscălești azi rugarea pentru a fi trecut la penzie.

Notarul îl privi zăpăcit. Începu să asude din nou. Obrazii începură să i-se miște ca și când i-ar fi umblat pe sub piele ființe vii.

— Îmi cer penzionarea! șueră el în sfârșit.

— Dar acum, zise roșcatul triumfător. Măne e alegerea.

— Acum îndată.

nu-și va alege iarăși zilnic cortul mării în sufețele oamenilor.

Da, aceea își exprimă dorința ferbinte, ca credincioșii, cari sunt de față la s. slujbă să se împărtășească cu S. Taină nu numai prin dorința sufletului ei și prin primirea ei reală sacramentală, ca să devină părtași roadelor s. jertfe în o măsură mai abundentă. În urma acestei hotărâri conciliare se iviră bărbați renumiți ca S. Ignatius de Loyola, Petaviu, S. Vincențiu de Paula, școlile catolice din Spania etc., cari propovăduiră contra practicii de „pauă acuma, contra nepăsării absolute față de s. împărtășanie, cuminecarea zilnică sau cel puțin deasă, și biserica fu salvată.

Stăm la porțile prezentului! La an. 1903, 4 August urcă tronul papal Piu X. Și el vrea să reformeze biserica tot prin s. Cuminecatură. În an. 1905 indeamnă la cuminecare zilnică pe *adulți*; iar în 1910 deschide visteria darurilor S. Euharistii pe seama *copiilor*. Pontificele acesta vrea să inaugureze o reformă radicală, și de aceea pornește dela copii. Euharistia dă acestora putere să-și înăbușe patimile și aplicările rele deja în fașe și să-și păstreze dintru început neatinsă nevinovăția. Cu un cuvânt, Pontificele vrea să se reintroducă practica primilor creștini, cari la masa Dni primiau taria neînfrântă a credinții și eroismul ce înfruntă moartea. Nu e aceasta o reincopiere a legăturilor cu vechia tradiție, cu Conciliul Tridentin și cu biserica primitivă?

Că măsurile luate de Pontifice, spre a renoi toate în Hristos, sunt actuale o dovadă este imoralitatea ce stăpânește în sânul societății. Ea s'a ivit pe urmele învățurii nenorocite alui Malthus, pe care Jean de Voldor îl cheama cu drept cuvânt: „Malthus assassin dela France.“

Principiile perverse ale acestei învățurii s'an lățit pretutindenea, la orașe și la sate. Statul, e neputincios în fața lor! Cel mult dacă poate împedea și suprima cu

forța *aprobarea pe față* a acelora. Remediul lor radical este numai Euharistia. Când, la începutul zilei, toată familia se reunește pe lângă masa Dlui, spre a câștiga mângâiere și putere; când în păturile cele mai largi se înrădăcinează convingerea, că s. împărtășanie o puterea noastră, e efluxul unei iubiri nemărginite și că zilnic ne putem bucura de ea; când nu numai câteva parohii urbane vor fi mărturie a împărtășirii zilnice, ci și la sate cu miile vor curge la masa Dlui, spre a se oțeli pentru luptele vieții. — atunci familia creștină va deveni o familie de model, atunci bunăînțelegerea, iubirea, credința, ascultarea, conștiința datoriei se vor sălășlui în sânul ei, și da, atunci se vor valida în stat și în viața popoarelor, în sensul strict și cel mai nobil al cuvântului, egalitatea, libertatea și frățietatea. Din sânul *famiilor* trebuie să iasă luptătorii, a căror șiruri compacte trebuie să zdrobească dușmanii bisericii.

Deci la muncă! Să avem curajul și energia să croim fluviului larg și mândru de *dincoace* o matcă adâncă spre *marea vecinicii*, ținta lui finală. Căci, unde mai este o altă însoțire, care se cheamă biserică, care să poată da lumii un tezaur atât de scump, ca și s. Euharistie? Cu mai mult drept, decât poporul iudeesc, putem zice noi creștinii catolici: „Unde e popor, ca poporul nostru, să aibă pe Dumnezeu atât de aproape?“

*

O cuvântare avântată și plină de afecțiunile celei mai gingașe iubiri, ține al treilea orator, părintele capucin Dr. Magnus Künzle din Stans. Tema vorbirii este, legătura dintre S. Euharistie și Maria, maica iubirii. În „Sixtina“ pictură renumită a lui Rafael ni se înfățișează scena, cum vălul imens al cerului se rupe și regina îngerrilor, *cu fiul său* în brațe, plutește zorită spre poporul, ce-și întinde rugător mâinile spre ea, cerșind îndurare.

Idea artistului corespunde adevărului.

Maria într'adevăr ne-a înzestrat și îmbogățit cu prezența *vizibilă* alui Dumnezeu, „Fiul“. Mai mult! Când a pronunțat cuvintele „*Fie mie după cuvântul tău*“, ne-a câștigat odată pentru totdeauna, și pe *Dumnezeul euharistic*. Căci în S. Euharistie e acelaș Dumnezeu-om, care s'a născut din sânziurile preacurate ale Vergurei, deși nu-L putem vedea cu ochii trupului. Verguria Maria este mai încolo, după vorba S. Ciril din Alexandria, întemeietoarea bisericilor creștine: „O Maria, prin tine s'au ridicat pe întreg rotogolul pământului, bisericile“. Popoarele doară au văzut ce grijă aleasă și gingașă de mamă a dovedit Maica Dlui față de pruncul Isus în Nazareth și au căutat să-i zidească aceluiși Isus biserici, cari pentru Dumnezeu înimei lor tot atâtea să fie lăcașuri familiare, cuiburi calde a dragosti adevărate. Mai mult! Creștinii voiau să imiteze însuși pe Preacurata Vergură, știind, că ea a fost *primul lăcaș* demn a Mântuitorului, primul *sanctuarium* zidit de Spiritul Sfânt. Fundamentele acestui lăcaș sau templu sfânt fură așezate respective săpate pe culmile înalte ale iubirii lui Dumnezeu, iar petrele și stâlpii lui sunt din sferele superioare ale darului. Incăperile în sfârșit și cupolele sale, nu le poate măsura nime. Nu e mirare deci, dacă, privind la acest templu mareț, în care a locuit Dumnezeu, creștinii au cercat să pregătească la rândul lor și ei locuri vrednice Dumnezeului euharistic, fiului Mariei. Maria așadar având raporturi foarte strânse cu S. Euharistie este și mama artei creștine. Maria apoi, este mama sufețească a *preoților*, cari aduc s. jertfă la altariul Dlui. Mamă *indeosebi* a preoților a creat-o însuși Domnul, când de pe lemnul crucii i-a dat de fiu pe preotul vergurii S. Ioan și în persoana lui pe noi toți, cari din îndurarea și mila lui Dumnezeu suntem înălțați la treapta sfântă a preoției.

Maria stă în legătură intimă și cu *jertfa liturgică* ca atare, care nu este altceva decât

— Ei bravo, asta-mi place! Duci lupta până la sfârșit zise, și zimbi batjocoritor roșcatul. Se ridică alese o coală de hârtie, îl pune pe Marin la masă.

Bătrânul scris cu mare greutate cererea. Îi tremura mâna, și aruncă niște slove neregulate pe hârtie. Roșcatul se uita la el.

— N'o fi bună! Îngână notarul. S'o copiezi!

— O, ba e foarte bună. Pagubă, că n'ai scris-o înainte cu cinci ani, când au venit aici. Și acum poți merge, nu mai avem nimic laolaltă.

— Dar candidarea? bălbăi notarul.

— O să vedem, o să vedem! Pe dumneata nu te mai poate interesa administrația noastră. Buună ziua domnule Marin! Și roșcatul zimbându-i batjocoritor în față, închise ușa.

Ziua următoare în cancelaria din Gureni

Petru Părvu fu ales vice-notar spre nimirea dlui Marin și spre bucuria poporului, iar un Mozeș Armandi fu declarat notar substituit în locul lui Marin, care demisionând își ceruse penzionarea. Asta spre nimirea și scârba părintelui Vasile, și a satului întreg.

În seara acelei zile Petru Părvu veni foarte abătut la părintele.

— Eu mă duc de-acum, părinte Vasile, zise el în silă.

— Unde să te duci?

— Azi am fost ales, azi mi-am dat dimisia.

— Doar n'ai inebunit?

— Nu, dar aici nu mai pot rămânea. Dumneata ai făcut o greșală pe care nu ți-o pot ierta.

— Dar pentru tine, pentru voi am lucrat nebunule!

— Nu, părinte, ai lucrat din patimă. Când era vorbă de viitorul meu și al Vic-

toriei trebuia să mă întreb și pe mine. Eu numai azi am aflat de cei zece stânjini. Trebuie să mă duc! Voiu fi harnic să trăiesc ori unde!

Preotul își lăsă capul în piept și nu mai zise nimic.

— Fata încă n'a greșit nimic, începu Părvu. Fata e a mea. Ști bine, că am s'o iau de nevastă.

Tăcu și el și aștepta. Dar popa tăcea mereu. Atunci Părvu se ridică și ieși.

Peste două zile își lua adio dela ai popii, și se duse. Peste-o jumătate de an fusese ales notar în satul lui de naștere, și se căsătorii cu „lelița“, care plânse necurmat în celea șase luni și slăbise foarte mult.

Dar în Gureni la un an acel Mozeș fu ales notar în toată forma.

Și astfel se incubă cel dintâi străin în satul Gureni.

Deposit de fabricate de

Linoleu.

LEOPOLD HAAS în Cluj, piața
Mátyáskirály Nr. 11.

Își recomandă următoarele mărfuri: Linoleu veritabil de plută pentru tapetarea pereților; tapete fugative pentru prânzitor; fețe de masă din pânză cerată; ștofe de obdus sofe (otomane); dantele pentru credenț; șurțe de pânză cerată pentru copii și dame. Articlii de gumă, suposite de așternut, cotce, păpuși, piepteni, pâlării de piele, săpci (chipie), călcăie de gumă, pantofi, ghete de gimnastică, galoși șcl. în asortiment foarte mare. —

Adresa e de moment. — Cereți Preț-curent. (41) 19—26

retinoarea jertfei de pe lemnul de ocară a Crucii, jertfă, la care a azistat cu ochii plini de lacrimi și Prea Curata. Deci jertfa altarului, aceeași cu jertfa Crucii care a străpuns cu sabia durerii și sufletul gingaș al Mamei și l'a scormonit până în adâncuri — îi este Preacuratei, *scumpă și plăcută*. S'o cinstim deci pe Maica noastră bună! Unde e cinstită *Mama*, e cinstit și *Fiu*.

Peste cuvântările arhiepiscopului din Valencia, (Spania), Victor Guisasaolay y Mendez, și a arhiepiscopului din Paris (Franța), Amette, cari descriu numai și-si exprimă admirația față de strălucita desfășurare a congresului, putem trece la ordinea zilei, căci nu conținu vre-un motiv nou.

Intimpinat de aplause vițoroase, urcă tribuna, cardinalul legat Van Rossum spre a-și ținea vorbirea de adio. Mulțimește înainte de toate pentru succesul congresului Preasfintei Treimi și Preacuratei Vergure, cari au adumbrat congresul cu darul lor cereșc. Amintește cu recunoștință de Papa, și împăratul, de arhiepiscopul Vienoi, organele guvernului și a orașului, comitetul permanent și comitetul local al congresului, de cardinali, arhiepiscopi, episcopi și în sfârșit de toate popoarele lumii, dar mai ales ale monarhiei, înșirându-le pe nume, fără a ne scăpa și pe noi românii — cari toți prin concursul lor au ridicat nimbul serbărilor în veci neuitate, ținute în cinstea Dumnezeuului euharistic. Tuturor le leagă de suflet evlavie către Isus în s. Euharistic, rugându-i cu toată căldura sufletului să nu uite a se împărtași cu s. taine cât de des, — chiar zilnic.

Ultimul vorbitor este episcopul Heylen președintele permanent a congreselor euharistice, anunțând ținerea viitorului congres pe insula Malta.

Astfel s'a terminat ședințele solemne ale acestui congres mondial, într'adevăr epocal.

Dr. Alexandru Nicolescu.

Correspondințe.

Episcopul Gherlei la Năsăud*)

Praznic mare, sărbătoare rară, evenimente într'adevăr istorice și epocale au fost și s'au desfășurat în Năsăud în zilele 3, 4 și 5 Octomvrie n. cu ocaziunea vizitei marelui și bunului nostru arhieru dr. Vasile Hossu.

Lumea românească nu ne recunoaște, departe de noi, de ținutul nostru, nu ne cunoaște deplin acest centru, acest focal de adevărată cultură românească; — ca să amintesc între altele liceul, școala primară fundamentală cu corporațiuni didactice cu cari s'ar putea mândri oricare altă naționalitate conlocuitoare în patria noastră — una dintre cele mai vechi casine românești, care în anul trecut și-a serbat jubileul de 50 de ani, despărțământul Astrei care, după constatările oficiale, în anii din urmă a dezvoltat cea mai mare activitate culturală dintre toate celelalte despărțăminte, despărțământul fondului de teatru care a dat număroase și foarte succese reprezentății teatrale una din cele mai vechi reuniuni de cântări, care în un șir frumos de ani, de câteva de-

cenii a cultivat și cultivă cu adevărat succes și progres strălucit cântarea artistică românească, aranjând an de an concerte mult succese și bine cercetate de intelectualii din întreg districtul, și multe altele, zic lumea românească, fiind departe de noi, nu le poate și nu i-s'a dat ocaziune să le poată aprecia după merit și trăește de multe ori în părere de tot greșită, fiind fals informată despre viața noastră națională românească din acest colț de țară. De cele mai multe ori indivizi necheamați, necompetenți, suflete mici dar negre chiar și a cele mai frumoase manifestații naționale-culturale se nizuiesc a ascunde și a mistifica adevărul, profanând în chipul acesta tot ce acest ținut are mai sfânt și mai bun, și o fac aceasta fiindcă dânsii n'au nimic ce pierde nici poziție socială, nici nume, nici reputație și în toată viața noastră publică nu numără și nu reprezintă nimic, iar presa noastră românească — bona fide — dă loc acestor informații pătimase și răutăcioase, nesupunând la o severă cenzură rapoartele provenite dela atari paraziți ai neamului nostru românesc.

Premițând aceasta, mă voi nizu după puțință, a descrie în modul cel mai fidel și obiectiv festivitățile aranjate în onoarea preabunului și marelui nostru arhieru dr. Vasile Hossu.

Știrea că în ziua de 4 Octomvrie, cu ocaziunea serbării onomastice Majestății Sale, și a serbării a 49 de ani dela deschiderea liceului din Năsăud, vom avea în mijlocul nostru pe mult doritul și iubitul episcop al Gherlei dr. Hossu, a umplut de veselie toată suflarea românească din faicul district al regimentului 2 de graniță românesc dela Năsăud, cu atât mai vărtos că de 24 de ani acest ținut n'a avut fericirea de a putea primi pe înaltul său păstor sufleteșc. S'a abătut și pe aici înalți prelați, da aceia nu erau ai noștri, ci străini de sfânta noastră biserică, de scumpa noastră limbă, străini de nizuințele și aspirațiunile neamului nostru. Pe toți i-am primit cu iubirea creștinească a deapropelului, aveam însă un dor nestâns să vedem în mijlocul nostru pe preabunul nostru arhieru care nu cu mult după instalarea sa ni-a făgăduit că va veni cu drag la noi, va conzidera Năsăudul de a doua reședință a P. S. Sale, pentru că ne are atât de dragi și că noi îi suntem mângăritarii nobilului său suflet.

Pentru pregătirea programului de primire și pentru aranjarea tuturor festivităților s'a ales un comitet arangiator constător din domnii: vicarul Alesandru Halita, Ioan Ciocan profesor universitar în pensiuine și deputat dietal, Iulian Marțian maior pensionat și directorul băncii „Mercur” din Năsăud, Ioan Ghetie directorul liceului din Năsăud, profesorii Emil Domide, Teodor Șimon și Stefan Scridon, Clement Grivase directorul școalei fundamentale, Anton Hangea învățător la aceeași școală, notarul comunal Alesandru Pălăgieș, subprimarul A. Născut, avocatul dr. Alesiu Davidu.

La compunerea întregului program partea leului a avut-o d. deputat Ioan Ciocan și părintele vicar Alesandru Halita, cari n'au cruțat osteneală și drumuri, făcând tot posibilul pentru buna reușită a acestor festivități, — ceea-ce spre fala și mândria noastră a și succese peste așteptare.

Deja cu multe zile mai înainte în

orașelul nostru era o mișcare cu mult mai vie ca de comun. Pe toate străzile vedeai cară și lucrători luptând contra naturii atât de vitregă în vară și toamnă aceasta, nizuindu-să a aduce în rând bun străzile și trottoarele pline de noroi în urma număroaselor esundări din anul acesta. A și succese pe deplin și Năsăudul a căpătat cu totul altă față, — vrednicia agilului notar Alesandru Pălăgieș și struginciosului primar Constantin Anton.

În fața edificiului fondului central școlastic și de stipendii din districtul Năsăudului se înalță o pompoasă poartă triumfală cu două inscripții, — de-asupra în arc era inscripția: „Întru mulți ani stăpâne”, iar ceva mai jos, în linie dreaptă inscripția: „Bine ai venit”. Între inscripții, pe o tablă rotundă, se vedea pictată în pastel acvila romană. Poarta grandioasă cuprindea întreaga stradă în lățime de 22 m. având o înălțime bine proporționată; teată decorația a fost esecutată cu adevărat gust artistic, — meritul profesorului de desen Teodor Șimon.

Întreg drumul dela poarta triumfală până la biserica greco-catolică din piață a fost prefăcut într'o frumoasă promenadă de brazi și molizi, la aranjarea căreia a conlucrat mult zelosul învățător al școalei fundamentale Macedon Linul.

Aceasta era icoana Năsăudului în ziua de 3 Octomvrie, când trenul dela ameazi aducea în mijlocul nostru pe mult doritul oaspe cu suita sa.

La stațiunea căii ferate din Nimigea-Ungurească, granița cercului Năsăud, înaltul prelat a fost întimpinat și bineventat de protopretorele cercului Năsăud, Czirjék László, având în suita sa și pe protopretorele cercului Rodna-Veche, Gheorghe Hojda și pe pretorele Năsăudului Vasile Ghetie. Tot aici a fost întimpinat și de senatele bisericesti ale comunelor din apropiere, Mocod, Tăure și Mititei. La gara din Năsăud a fost întimpinat de primăria comunală sub conducerea primarului Constantin Anton și a notarului Alexandru Pălăgieș. Vorbirea de bineventare a ținut-o notarul Alexandru Pălăgieș, la care a răspuns P. S. Sa mulțămind pentru călduroasa primire. Dela stație până la poarta triumfală s'a desfășurat frumosul conduct al unui impozant banderiu de circa 100 călăreți, organizat și bine instruat de maiorul Marțian. În fruntea acestuia mergea sub-primarul Alexandru Născut, care deși înaintat în vrâstă, totuș părea atât de flexibil și elastic, ca și străbunii noștri, faicul granițeri, nelinșii luptători dela Botoșari, Vaslui, Dealul Hontilii, Turnu-Măgurele etc. contra Turcilor și cei dela Bodenthal, Dahn, Hördt, Wanzenu, Geisberg, Schifferstadt, Fraischbach, Mannheim, Koblenz, Mainz, Mombach, Bassano, Arcole etc. contra Fraucezilor.

A urmat apoi conductul pompierilor din Rodna-Veche și din Năsăud în perfectă ordine și bine disciplinați, A impus mult prezentarea pompierilor din Rodna-Veche în uniformă. Pretutindena lume multă de intelectuali și popor. Clopotele tuturor bisericilor din Năsăud în conglăsiure și bună armonie vestiau norodului impacient sosirea Arhiepiscopului său.

(Va urma).

*) Intârziat din lipsa de spaț. Red. U.

Dela Asociațiune.

Raport general.

(Continuare).

Expoziții.

O parte dintre despărțăminte, în urma indemnului primit dela comitetul central, au aranjat, mai ales cu ocazia adunărilor cercuale, mai multe expoziții, și anume: desp. Alba-Iulia a aranjat, în Dumitra, o expoziție de industrie casnică; desp. Agnita, o expoziție de lucruri de mână, în Bărgăș, împărțind între expozanți premii în sumă de C. 50; desp. Bistrița o expoziție de lucruri de mână în Borgotiha; desp. Blaj a aranjat, cu ocazia adunării generale, o splendidă expoziție istorică-culturală și etnografică; desp. Cluj o expoziție de cusături și țesături, în Pata împărțind mai multe premii; desp. Deva o expoziție de țesături și cusături, în Sântindrieș, împărțind mai multe premii; desp. Diciosânmărtin o expoziție de țesături și cusături în Iernut, împărțind premii în sumă de C. 189 și 16 diplome, — tot în Iernut s'a aranjat și o întrecere de jocuri naționale între 5 comune, împărțindu-se premii în sumă de C. 120; desp. Hateg o expoziție de lucruri de mână, în Boușarul de jos, împărțind premii în sumă de C. 44; desp. Năsăud o expoziție etnografică, în Rodnănouă, împărțind premii în sumă de C. 100; iar desp. Panciova a aranjat în Alibunar, o expoziție de tablouri și sculpturi înscrise de artistul Traian Costicic, absolvent al școlii de industrie artistică din Budapesta.

Pe lângă aceasta activitate bogată mai relevăm următoarele momente din nizuințele despărțămintelor spre progres. Unele despărțăminte au împărțit între țărani altoi și mașini agricole. Așa desp. Brad a împărțit altoi de meri, iar desp. Zernești 5 mașini de tăiat sfecle și de strujit cucuruz în preț de C. 50 și a procurat 800 diferiți altoi, pe cari i-a distribuit între membrii Asociațiunii. Desp. Sătmar—Ugocia a decis înființarea unui atelier de industrie casnică, pentru care scop deocamdată a destinat suma de C. 150. Desp. Bistrița a împărțit între plugari 8 premii de câte 5 cor., pentru deosebite ramuri economice, iar desp. Brașov a dat 3 premii de câte 20 cor., pentru cele mai bine îngrijite grădini școlare. Desp. Bran a înființat „Fondul Cultural Ion Cavaler de Pușcariu al despărțământului Bran al Asociațiunii” cu scop de a înființa un muzeu etnografic în Bran, de a ajuta tinerii cari îmbrățișează meseriile și negoțul, și pentru a sprijini pe autorii de scrieri populare. Fondul e de 600 cor. Despărțământul Marghita a luat parte, printr'un reprezentant, la examenela școlare, împărțind, în 6 comune, între elevi 55 de broșuri. Desp. Oravița a făcut din foaia „Progresul” organul despărțământului. Despărțământul Abrud-Câmpeni studiază înființarea unei școli de meserii și unei școli de agricultură în Munții Apuseni. Această însărcinare i-s'a dat din partea comitetului central, care a primit o propunere pentru înființarea acestor școli dela dl. Rubin Pația, avocat în Alba-Iulia. — În unele despărțăminte a prins și ideea înființării fondurilor pentru case culturale. Asemenea fonduri s'au adunat în desp. Timișoara, Năsăud și Sebeș. Cele două dintâin doreau să facă și o colecție publică pentru augmentarea fondurilor, dar Ministerul ungar de interne, răspunzând petiției înaintate din partea co-

mitetului central, a refuzat să dea autorizația cuvenită pentru a se face colectele publice. Unele dintre despărțăminte au împărțit, între țărani, cu ocazia adunărilor cercuale și a prelegerilor populare, mai multe mii de broșuri. Spre acest scop și pentru înființarea de biblioteci populare, comitetul central a împărțit gratuit, în cursul anului 1911, 12,421 de broșuri din publicațiunile cumpărate sau tipărite de Asociațiune. În cazuri excepționale s'au dăruit asemenea publicațiuni și pentru înzestrarea bibliotecilor parohiale și școlare.

(Va urma)

Dr. Augustin Luran.

O telegramă scurtă primită aseară din Oradea ne vestește moartea prepozitului Dr. Augustin Luran. Născut la 5 Dec. 1844, în comuna Pete, a fost dăruit de Dumnezeu cu calități distinse, cari l-au ridicat în curând pe scara ierarhică. La 1867 se hirotonește de preot la Roma unde a studiat teologia și unde a luat doctoratul în teologie și filozofie. Întors acasă e aplicat la oficiul diecezan, încredințându-i-se diferite oficii. La 1871 e deja secretar episcopesc și notar consistorial, la 1875 arhidiacon onorar și directorul cancelariei, tot în acel an e numit vicerector în seminar și profesor preparandial. În această deregatorie rămâne aproape până în timpul din urmă, ocupând diferite oficii diecezane. La 1882 e numit canonic, iar la 1896 vicar general și peste 10 ani prepozit. Pentru calitățile sale distinse e numit la 1905 protonotar apostolic. Luran s'a distins și pe cariera literară scriind mai ales în limba maghiară articoli și broșuri pentru apărarea sf. Uniri și a bisericii noastre orientale. Lovit de o boală grea trăia în timpul din urmă retras, regretând, că nu mai poate lucra, fiind dedăt să munciască de dimineața până seara. Neuitatul prepozit lasă după sine o bibliotecă prețioasă, plină cu cărți sacre.

Odihnească în pace!

Noutăți.

Intru mărirea lui Dumnezeu.

Pentru edificarea bisericii gr.-cat. române din Suciag, s'au mai primit până în prezent următoarele daruri după apelul făcut: Parohia Veștem 4 c. 50 f., Bis. din Racovița 5 c. 88 f., Parohia Sângeorgiul-de-câmpie Andreiu Ilieș 5 c., Vas. Ognean 1 c., I. Coste I. Pascu 1 c., mai mulți credincioși 1 c. 50 f., suma totală 8 c. 50 f., Parohia Ulieșul-mare A. Suciș 1 c., I. Ritea 1 c., P. Bica 1 c., mai mulți credincioși 8 c. 50 f., suma totală 11 c. 50 f. L. Pop asesor sedria orf. în penziune Cluj 100 cor., Parohia Popfalău G. Girada 1 c., T. Ripaș 1 c., I. Corujan 1 c., Z. Dregan 1 c., I. Dregan curat. 2 c., S. Cătană 1 c., P. Ioan a Veroni 1 c., Z. Dregan aica 2 c., I. Cociș 1 c., I. Dregan 1 c., V. Păpușescu preot 1 c., mai mulți credincioși 2 c. 68 f., suma totală 15 c. 68 f., R. Olar din Rașchicul-român 3 c., dr. Anca medic militar Cluj 10 c., Parohia Băgău I. Man preot 1 c., mai mulți credincioși 12 c. 68 f., suma totală 13 c. 68 f.

dr. Ș. Morar adv. Cluj 10 c. Marinimoșilor donatori, a căror nume va fi scris în „Cartea de aur” a bis. noastre, și pe aceasta cale le exprimăm celea mai mari mulțăminte. Suciag la 10 Octombrie n. 1912. Ben. Rusu, preot. I. Sumurducan, curat. racion.

Statele-uite americane pentru pace în Balcani. Unui mare ziar parisian i-să telegrafează din America, că conform declarațiunilor făcute de președintele Statelor-uite nord-americane Taft, în curând să va interveni pe lângă Puterile europene făcând o propunere de arbitragiu între părțile beligerante din Balcani.

Soc. „Inoc. M. Clain” și-a mai ales încă un conducător de cor în persoana d-lui Emil Ștefanuș t. an. II. și unul de orchestră în pers. d-lui Liviu Stupinean t. an. III.

Accident aviatic mortal. Aviațiunea maghiară înregistrează primul accident aviatic mortal în persoana tinărului pilot ungar Takács Sándor, care pe câmpul Rákos de lângă Budapesta înălțându-se în văzduh și-a pierdut scuilibrul și a căzut.

Moartea nefericitului aviator a fost instantanee, iar aparatul său complet distrus.

Sfaturi contra alcoolismului. Ce trebuie să știe despre chestiunea alcoolismului *invățătorul* ca slujitor chemat al binelui public? Trebuie să știe: 1. Ca nici o beutură spirtoasă, rachiu, vin, ori bere, nu euprinde ceva hrănitor sau întăritor, vrednic de amintit; 2. Ca alcoolul, care se află în toate beuturile spirtoase, e o otrăvă care turbură viața celulelor și a țesăturilor corpului și vatămă pe cel care îl bea; 3. Că abuzul de alcool pricinuește îmbolnăviri grele și croaice ale celor mai de seamă organe, a inimii, a ficatului, a rinichilor și a stomacului; 4. Ca alcoolul ajută la întinderea celor mai puștitoare dintre boale, tuberculoza și sifilisul; 5. Că alcoolul în orice formă și câtime vatămă în deosebi pe copiii din pricina trupului lor nu destul de dezvoltat; 6. Că alcoolul turbură activitatea creierului și puterea de primire a cunoștințelor și de învățatură a copiilor, și de aceea; 7. Întrebunțarea de către copil a beuturii, furturește în rău rezultatele învățământului, face pe copil neascultător și îndărătnic; 8. Că alcoolul, prin paraliza centrilor cerebrați și reflecției și ai stăpânirii de sine, lasă frâu liber pornirilor jenseice; 9. Se înțelege că, prin împrejurarea din urmă, moralitatea copiilor e în mare primejdie; 10. De aceea invățătorul trebuie să-și dea seama că combaterea cu putere a alcoolismului va aduce o ridicare a culturii și a sănătății poporului și că e de dorit ca tot corpul profesoral să lucreze în toate direcțiile pentru rezolvirea acestei probleme.

Societatea biser. lit. „Alexi Sincal” a teologilor gr.-cat. din Gherla s'a constituit pe anul școlar 1912/13. În următorul mod:

Președinte: Andreiu Bojor; vice-președinte: Alexandru Pop cleric de an. IV.; secretar: George Mănzat; casar: Augustin Bud cleric de an. III.; controlor: Alexandru Laményi cleric an. IV.; notar: Emanni Pi-orăș cleric an. II.; vice-notar: Gavriil Păter cleric an. I.; bibliotecari: Iulian Man I., Aurel Ghilea II., clerici de an. III.; arhivar: Gavriil Bichigean cleric an. II.

Membrii comisiei cenzurătoare sunt: Iulian Man, Teodor Macrea, Adrian Lupan, Vasile Pop B. cleric an. III.; Traian Simca, Aurel Coza el. an. II.; Vasile Zoicaș și Emil Lobonț el. an. I.

Aviz. „CARTEA de CETIRE” pentru clasa II, III și a IV primară de I. F. Negruțiu și P. Ungurean. Ediția a IV. îndreptată și amplificată — a fost aprobată prin ordinul ministerial din 25 Septembrie 1912 Nr. 127207.

Partea Literară.

Noaptea sf. Bartolomeu.

După *BOLANDEN*.

Trad. de *Aurel B. Gajta*, profesor.

(Continuare).

„Acești protestanți, — scrie William Coblet, un scriitor protestant din Anglia — desconsideră faptele bune săvârșite în lumea aceasta și între ei și între protestanții de azi nu există altă deosebire decât aceea care este între vespi și între albine. Sunt adevărați bandiți, cari pentru Franța au fost o plagă mai mare decât o ciună, ori foamete ori alt rău mai mare.

Catolicii indignați pentru sângele cel mult ce s'a vărsat voeau să-și răzbune totuși. Intreagă țara răsuna de strigătele de răzbunare. Furt, răpire, măcel erau la ordinea zilei. Țeara sdruncinată era aproape de perire.

După învingerea dela Roche-Albaille, Coligny a adunat nouă oștire, cu scop să cucerească Poitiers-ul, cel mai mare oraș al Franței după Paris și pe care îl apăra Henric, principele de Lotharingia. Din acest motiv a dat ordin să se ocupe câteva întărițiuri din apropierea orașului Poitiers. Orașul Chautellerault încă l'au ocupat prin trădare. Mai apoi au pus mâna pe Lusignau, una dintre cele mai întărite fortărețe ale imperiului, după aceea pe Mirebeau și St.-Maixent. Drumul era liber până la Poitiers. Câteva orașe mai mici precum și mănăstirea Brantome au fost lăsate pradă trupelor germane, ca să aibă voie mai mare de a se lupta.

Furia hugenoților au devastat întreaga împrejurimea orașului Poitiers. În vreme-ce calvinii să delectau de focul bisericilor și mănăstirilor aprinse, germanii se stieau să adune pradă din ce în ce mai multă. N'au despoiat numai biserici și clădire ci orașe întregi, fără să-și fi săturat lăcomia și satul după jaf și furt. Au tăiat din rădăcini pomii și viile cari le-au aflat în cale. Frumoasa țară, care mai înainte era adevărat paradis a devenit o pustietate perfectă.

Din turaurile Poitiers-ului se puteau vedea în depărtare norii de fum, cari se ridicau sus în aier de pe bisericile și mănăstirile, cărora le-au dat foc. Hugenoții abia erau cale de câteva ore.

Una din primele trupe ale lor a ocupat prin înșelăciune Montluc-ul, o fortăreață bine întărită, care dela Poitiers era numai cale de un stadiu. Hugenoții erau în conștientă de păzitorii ei. Briquemont un cavaler, sub a cărui conducere era oștirea, i-a înaintat spre fortăreața, ce era încununată de o pădure stufoasă. Au înaintat în cea mai perfectă liniște iar păzitorii, în decursul nopții i-au lăsat să intre. Fortăreața a fost ocupată în scurt fără nici o rezistență. Pe contele Montluc, proprietarul fortăreței l'au aflat încă dormind l'au prins și l'au legat. Ocuparea Montluc-ului, pentru Briquemont a fost cu atât mai însemnată cu cât, aici aparținea și bogata abație dela St.-Victor, a cărei bogății de aur și argint au ajuns în mână ocupatorului. Aceste bogății le-au adus în Montluc.

În cetate se puteau vedea urmele efortării de-a ocupa fortăreața. Pe albituri

se puteau vedea bălți de sânge, păreții fură murdăriți și de-alungul coridorului zăceau arme zdrobite. Într'un colț al curții zăceau grămadă trupurile celor căzuți, ici-colo câte o mână sau un picior zăceau împrăștiate prin curte. Era un spectacol, care și pe cel mai tare la inimă îl umplea de spaimă și groază. Chiar și pe un hugenot încă.

Invingătorii săvârșind opera sângeroasă sau aruncat asupra culinei și pivniței, apoi satisfăcându-și pofta s'a culcat.

Dimineața târziu o ceată condusă de predicatorul s'a dus la abația St.-Victor, ca să nimicească templul pe care îl numeau de magazin al idolilor. Pe contele Montluc și pe soții lui, i-au dus cu ei, ca să-i strivească dimpreună cu idolii la cari mai înainte se închinau ei. Pentru paza fortăreței, au lăsat puținii servitori.

Contele Briquemont și soții lui au dormit timp îndelungat și după-ce sau trezit s'au pus la dejun la masa, încărcată cu fel și fel de bogății.

Causa răscoalei lor n'a fost nici pofta după bogății și nici convingerea tare religioasă singur pofta după renume i-a slăbit la o așa faptă. Se adauge apoi și ura față de Guis-i pe care nu-i puteau suferi deloc.

La dejun abia au sorbit câteva pocale din vinul vechiu și amestec de deja, conții au și început a-și descoperi dorințele și planurile ascunse. Aproape toți conversau în păreri. Răsboaiele civile continue însă au schimbat cu totul dispoziția și caracterul lor, încât erau gata să săvârșescă chiar și cele mai murdare fapte.

Fața lui Briquemont nu mai avea seninătatea, aceea calvină, pe care a avut-o în senatul bătrânilor din St.-Denis. Glumea și vorbea câte verzi și uscate întocmai ca un om fără cultură multă.

În asemenea dispoziție erau și colegii lui și mai ales conții, cari prin necumpătul și nesățul lor au ajuns la sapă de lemn. Toți purtau căputuri de piele, care era zgăriată de purtatul cel mult al armelor. Cereau apă și săpun să-și spele petele de sânge cu cari și-au murdărit veșmintele.

— Bătrânul se va mira de măiestria cu care am ocupat Montluc-ul, zise Briquemont, care sta în apropierea lui Balafre. Noi am câștigat foarte mult. Ne-am asigurat o poziție ușoară împotriva Poitiers-ului și ne-am și învâțat din scumpeturile pe cari le-am răpit din biserici.

— Nu-ți uita că și lanțul tău dela gât s'a lungit cu zece mărgelile de aur, zise unul glumind. Se fi văzut numai cu câtă măiestrie cionta urechile dela capul celor nefericiți și ajunși de pradă lor. O tăietură cu stânga, alta cu dreapta și urechile sbureau dela locul lor, însoțite și de un nemilos ris a celor dimprejur. Briquemont avea bună praxă. Apoi pretinii, urechile ciontate de el, le-au adunat la un loc și le-au făcut cadou. Nici unul nu s'a îngrețosat de fapta aceasta murdară.

— Doar d-nii preoți știu bine, că eu tractez cu ei foarte uman. Le-ași putea cionta chiar și capul, dar eu mă îndestulesc și numai cu urechile.

Singur abatele, n'a cunoscut bunătatea lui Briquemont, zise contele. El a ținut o lungă cuvântare despre frângerea jurământului, fapt pe care l'a săvârșit Briquemont, când a ciontat urechile persoanelor, dedicate la serviciul lui Dumnezeu.

— Pentru aceasta a fost tare muștrat, ba și palmuit de și-a pierdut și doi dinți.

— Credeți că bătrânul ne va lăuda pentru fapta aceasta? zise unul dintre nobili. Eu cred tocmai contrarul. El să va mânia desigur.

— Cum poți crede așa ceva d-le conte Riband, când fiecare nobil e îndreptățit să vatăme pe ori-cine?

— Îți voi spune părerile mele, d-le conte Dacier! — zise Riband. Înainte de toate cugetă-te că Coligny, e superiorul nostru, iar noi toți suntem supușii lui. Din cauza aceasta ne va certa, mai întâi pentru-că am trecut peste granița cale de trei ore; iar a doua pentru-că am pus la cale ca donășute de hugenoți să cază în mâinile lui Balafre; iar a treia din motivul că pradă am împărțit-o după bunul nostru plac.

Toți au rămas cu fața serioasă.

— De ce ne conzideri d-ta pe noi? zise Dacier. Suntem simbriașii admiralului ori suntem de o categorie cu el? Încât mă privește pe mine tot așa mă pot lăuda și eu, că am douăzeci și cinci de strămoși ca și Coligny, dela care nu primesc nici un mandat, care îmi displace.

— Ceea-ce am câștigat pe dreptul în războiu, aceea după datina străbună e al nostru de tot, zise un altul. Nu pricep deci cum e cineva în stare ca drepturile și privilegiile sale de cavaler să le cedeze cuiva, când pentru aceleași drepturi și privilegii se luptă pe moarte și vieată? Cum e în stare cineva să-și ridice armele chiar împotriva regelui?

(Va urma.)

BIBLIOGRAFIE.

A apărut:

Domnului, să ne rugăm cârtică de rugăciuni și cântări pentru pruncii școlari de Dr. Nicolae Brânzeu, paroh în Vulcan. Cu învâțarea Ven. Ordinariat de Lugoj. Cuprinde pe lângă obișnuitele rugăciuni: sfânta Liturghie întreagă, oglinda sufletului la mărturisire, troparele glasurilor. — Limbă populară curată, ortografia Academiei, tipar frumos, cetet, legătura trainică. — Aceasta cârtică e menită să îndestulească toate așteptările în această privință, curmând vechile neajunsuri. Prețul: legat 32 fl., dela 50 exemplare în sus 28 fl. Se află de vânzare la editorul Alexandru Anea, Gherla—Szamosujvár și la toate librăriile din țară.

În zilele acestea a apărut în editura librăriei Ciurcu din Brașov ediția a treia prelucrată și augmentată, a cărții de specialitate: **Correspondența comercială, cu explicarea termenilor comerciali, de I. C. Panju**, profesor la școala superioară de comerț din Brașov, format 8° mare I—XVI + 340 de pagine. Prețul cor. 3-50.

Această carte cuprinde teoria corespondenței comerciale și 474 de modele de scrisori comerciale, atât în afaceri de mărfuri cât și de bancă, adunate din practică. De mare importanță și de un folos neprețuit este **terminologia comercială** în care se dau explicații pe scurt, asupra diferiților termeni din variatele afaceri comerciale. Sunt cu totul peste 800 de termeni explicați pe trei coli de tipar, format de lexicon. — **Recomandăm** această carte folositoare tuturor comercianților, contabililor și funcționarilor de bancă, membrilor din direcțiunea băncilor precum și preoților și învățătorilor, cari au interes de a se informa temeinic în diversele afaceri comerciale.

Proprietar-editor: **AUREL C. DOMȘA.**

Redactor respons.: **AUGUSTIN GRUȚIA.**

Ingrijiti-vă de viitorul vostru!

Mijlocul cel mai bun, pentru a se scuti pe sine și pe ai săi de lipsă, este a se înscrie de membru la

„Asociația Esehiana de Ajutorare Reciprocă“.

La aceasta asociație poate să se facă membru ori care persoană dela etatea de 21—80 ani. Pe lângă o taxă lunară de 1 cor. și taxa de cazurile de moarte, deja după un an de membie i-se solvește moștenitorului un ajutor de 2000 cor., iar devenind membrul după cel puțin 3 ani de membie, prin oare care nenorocire neputincios de muncă, i-se solvește până când trăiește o rentă lunară de 50 cor. Dacă un membru trăiește 30 de ani dela însciere, poate ridica în bani gata 2000 cor. însă dispunând membrul că suma de 2000 cor. după moartea lui să o primească moștenitorii, i-se solvește membrului până ce trăiește o rentă lunară de 50 cor. Peste 1400 coroane taxe pentru cazuri de moarte membrul nu e obligat a solvi. Membrii dela etatea de 60—80 ani cel mult 1600 cor. Acești membri însă n'au drept la rente.

După 3 ani de membie toate plătirile se pot sista rămânând membrul asigurat pe o sumă mai mică. Se pot semna 1—2 cuate (2000—4000 cor.). Atestat medical nu se recere.

Pe lângă solviri lunare moderate și taxe de măritșuri, poate fiecare a-și asigura fetele, dacă aceste n'au trecut etatea de 21 ani. Se pot semna 1—2 cuate (2000—4000 cor.). Dacă o fată după 3 ani de membie rămâne orfană, înceată solvirea taxelor, iar la măritș, fata primește suma asigu-

rată, ori dacă nu se mărită, la împlinirea etății de 24 de ani. Fetele mici plătesc taxe foarte mici, așa că se pot înscrie chiar îndată după naștere.

Răposând o fată după 3 ani de membie, solvim erezilor suma asigurată. Licuidările se fac strict în sensul statutelor.

Societatea oferează fiecărui cea mai mare garanță: cuate semnate până la 15.000.000 cor. și 215.000 cor. fond de garanță.

Prospecte și blancete trimitem gratuit. Aplicăm secretari în toate orașele și barbați de încredere în toate comunele.

Asociația Esehiană de Ajutorare Reciprocă. (7) 15—24.

Direcțiunea pentru Ungaria:
Timișoara (Temesvár, Hunyadi-utca 4. szám.)

MOBILE

Dormitoare, prânzere, chilii de domni, sa-loane, aranjare completă de hotele, cafenele și castele, mobile de fier și de aramă, tapete, perdele, policandre și pianuri se expediază ori unde

cu bani gata sau în condițiuni de plată foarte favorabile.

Un mare și pompos album de mobile 1 cor. La aranjări complete se trimite agent cu modele, ori unde, fără a se socoti spese pentru asta.

Modern Lakberendezési vállalat
Budapest, IV., Gerlóczi-utca 7. sz.
(88) 101—104 (Központi városháza mellett).

Publicațiune.

Adunarea generală a institutului de credit și economii, societate pe acții „Arina“ din Carai (Nagy-károly) ținută la 22 Februarie 1912 a decis fuzionarea cu „Bihoreana“ institut de credit și economii societate pe acții în Oradea-mare (Nagy-várad).

Ca să satisfacem dispozițiunilor legale cuprinse în §§. 20 și 202 a legii comerciale provocăm prin aceasta pe toți creditorii institutului de credit și econ. „Arina“ din Carai, ca în termen de 6 luni dela a 3-a publicare a acestui edict, să-și însinue pretensiunile lor la „Bihoreana“ institut de credit și economii, societate pe acții în Oradea-mare (Nagy-várad), care toate activele și pasivele institutului de credit și econ. „Arina“ le primește.

Dat Carai (Nagykároly), 2 Sept. 1912.

„Arina“
institut de credit și economii,
106 3—3 societate pe acții.

Oleiu de mașină!

A viz! Cât de curând îmi pun în lucrare Fabrica de sistem american pentru producerea oilului de mașină.

Prima fabrică de felul acesta pe întreg teritoriul țării. Tot soiul de oleiuri pentru mașini și cilindre de toată calitatea.

Pe calea aceasta îmi ieau voie să atrag atențiunea

Consumentilor de Benzin

asupra stabilimentului meu pentru

Rectificarea Benzinului,

clădit din nou și aranjat conform progreselor celor mai nouă ale tehnicii moderne. Cu ajutorul aceluși aparat pot să fabric benzina de calitatea primă și cel mai fin, de două-ori destilat, pentru motoare, pentru automobile, benzina pentru curățitul petelor, de mai multe calități, de cel lipsit cu totul de miros, chiar și spre scopuri de apotecă; apoi gazolin (spre scopuri de luminat); hidrur (pentru dezvoltarea gazului) extract de benzin și surogat de terpenin. Aceste produse ale mele de prima calitate, le recomand stimatei cumpărători, pe lângă un preț moderat, și un serviciu punctuos și repede.

Petrol regesc și de salon, ce cel mai fin!!

Tot felul de produse petrolifere: Oleiuri pentru mișcarea motoarelor, pentru încălzirea locomobilelor și oleiuri pentru unsul mașinelor!! Oleiuri pentru încălzitul odărilor!!

Fabrica rafinării de petrol alui

BÁRUCH IEREMIAS

(104) 3—10

în MAROSVÁSÁRHELY.

Institut de asigurare ardelean

„Transsylvania“

SIBIU

Strada Cisnădiei 1—5.

Edificiile proprii.

recomandă

Asigurări împotriva focului

pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile etc. în condiții avantajoase și cu premii ieftine.

Asigurări pe viață

(pentru preoți și învățători confesionali romani gr.-cat. avantajii deosebite) pe cazul morții cu termen fix, cu plătire simplă sau dublă a capitalului, asigurări de penziune și de participare la câștig, asig. de zestre și asig. peșorale pe spese de înmormântare. Mai departe contra accidentelor, infracției (furt prin spargere) asig. p. pagube la apeducte.

Sumele plătite pentru pagube de foc până în finea anului 1911 . . . . . K. 5,275,798.23
Capitale asigurate pe viață achitate . . . . . „ 5,146,556.86
Starca asigurarilor cu sfârșitul anului 1911 } foc „ 127,763,744.—
} viață „ 10,931,322.—
Fonduri de întemeiere și de rezervă . . . cor. 2,520,492.—

Prospecte și informații se dau gratuit în birourile Direcțiunii și la toți agenții.

Persoane versate în achiziții cu cerșuri bune de cunoștință se primesc în condiții favorabile în serviciul institutului.

(5) 102—?